

Analiza regulacji prawnych dotyczących szkolnictwa i kształcenia zawodowego

1. System szkolnictwa w Polsce

1.1. Podstawowe akty prawne regulujące system oświaty w Polsce

System oświaty w Polsce, czyli ustanowiona przez państwo polskie struktura organizacyjna zapewniająca przede wszystkim realizację prawa do nauki poprzez kształcenie, wychowywanie i opiekę,¹ przechodzi największe od osiemnastu lat przemiany². 01.09.2017 r. wchodzi w życie przepisy wprowadzające nową strukturę szkolnictwa. Tym samym, rozpatrując system edukacji w Polsce w 2017 roku, należy analizować go w oparciu o akty prawne aktualnie obowiązujące oraz te wchodzące w życie z dniem 01.09.2017 r.

Dokumentem, w którym nie zajdą zmiany obejmujące podstawowe zasady edukacji jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Artykuł: „Prawo do nauki” stanowi:

1. każdy ma prawo do nauki,
2. nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa,
3. nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna,
4. rodzice mają wolność wyboru dla swoich dzieci szkół innych niż publiczne,
5. władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny i równy dostęp do wykształcenia³.

Do najważniejszych aktów prawnych z zakresu polskiego prawa oświatowego możemy zaliczyć:

1. ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Rada Ministrów przyjęła już projekt nowej ustawy Prawo oświatowe wraz z projektem ustawy Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe. Prawo oświatowe wychodzi w życie 01.09.2017 r. Prawo oświatowe zastąpi obowiązującą od 1991 r. ustawę z 7 września 1991 r. o systemie oświaty)⁴;
2. ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

Warto nadmienić również o:

1. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (01.09.2017r. wchodzi w życie **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół**);
2. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół;
3. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (wchodzi w życie 01.09.2017 r.) Regulacje określone w tym rozporządzeniu są istotne z punktu widzenia pracy szkoły i odpowiadają zakresowi spraw wskazanych w obowiązującym dotychczas rozporządzeniu w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół⁵.

¹ www.wikipedia.pl, data dostępu: 22.05.2017

² Poprzednia reforma realizowana w Polsce od 1 września 1999, przekształciła obowiązujący od 1968 r. dwustopniowy system szkolnictwa w strukturę trzystopniową

³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. <http://isap.sejm.gov.pl>, data dostępu: 22.05.2017

⁴ www.premier.gov.pl, data dostępu: 22.05.2017

⁵ Organizacja szkół i przedszkoli, www.men.gov.pl, data dostępu: 22.05.2017

1.2. System szkolnictwa w Polsce na podstawie obowiązujących aktów prawnych

Szkoły publiczne i niepubliczne

Szkoły w Polsce dzielą się na: publiczne i niepubliczne, które obejmują szkoły społeczne, szkoły związków wyznaniowych oraz szkoły prywatne, które mogą być finansowane np. z czesnego wnoszonego przez rodziców uczniów lub dotacji prywatnych przedsiębiorstw lub fundacji⁶. Szkoła publiczna zapewnia bezpłatne nauczanie w zakresie ramowych planów nauczania oraz przeprowadza rekrutację uczniów w oparciu o zasadę powszechnej dostępności. Dodatkowo realizuje programy nauczania uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego, a w przypadku szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe - również podstawę programową kształcenia w zawodach⁷.

Zarządzanie systemem edukacji w Polsce

Systemem edukacji zarządza Ministerstwo Edukacji Narodowej, które pełni nadzór pedagogiczny nad szkołami. Odpowiedzialność za kierowanie przedszkolami, szkołami podstawowymi i średnimi jest natomiast sędowana na władze lokalne. Większość środków finansowych przeznaczanych na edukację pochodzi z budżetu państwa. Z kolei wysokość subwencji oświatowej dla samorządów jest ustalana co roku w ustawie budżetowej⁸.

Obowiązek szkolny

W polskim systemie edukacji oddzielono obowiązek szkolny od obowiązku nauki. Pierwszy rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat, oraz trwa do ukończenia gimnazjum, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia. W myśl nowych przepisów obowiązek szkolny będzie trwał do ukończenia szkoły podstawowej. Na wniosek rodziców naukę w szkole podstawowej może także rozpocząć dziecko, które w danym roku kalendarzowym kończy 6 lat. Obowiązek nauki trwa natomiast do 18 roku życia⁹.

Struktura szkolnictwa

Obecny system składa się z 6-letniej szkoły podstawowej, 3-letniego gimnazjum, 3-letniego liceum ogólnokształcącego, 4-letniego technikum i 3-letniej zasadniczej szkoły zawodowej. Po zmianach system będzie obejmował:

- 8-letnią szkołę podstawową,
- 4-letnie liceum ogólnokształcące,
- 5-letnie technikum,
- 3-letnią branżową szkołę I stopnia,
- 2-letnią branżową szkołę II stopnia,

⁶ System edukacji w Polsce w skrócie 2015r.", Polskie Biuro Eurydice, <http://eurydice.org.pl>, data dostępu 22.05.2017

⁷ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Ustawa Prawo Oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r.

⁸ tamże

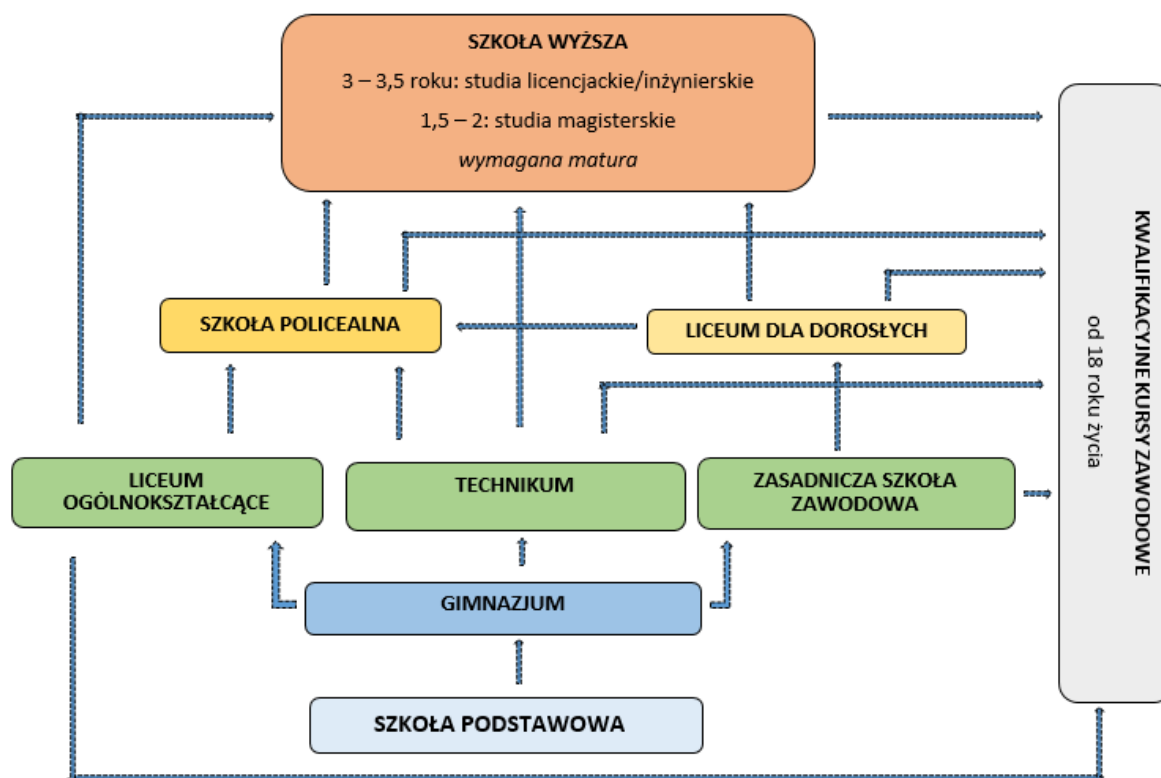
⁹ tamże

- szkołę policealną¹⁰¹¹.

Ramowe statuty, czyli między innymi cele i zadania szkoły, odnajdziemy w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.

Ramowe plany nauczania, zawierające minimalne wymiary godzin na danym etapie edukacyjnym przeznaczonych na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w toku których odbywa się edukacja wczesnoszkolna, nauczanie przedmiotów, bloków przedmiotowych, kształcenie zawodowe oraz zajęcia z wychowawcą odnajdziemy w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych oraz Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół.

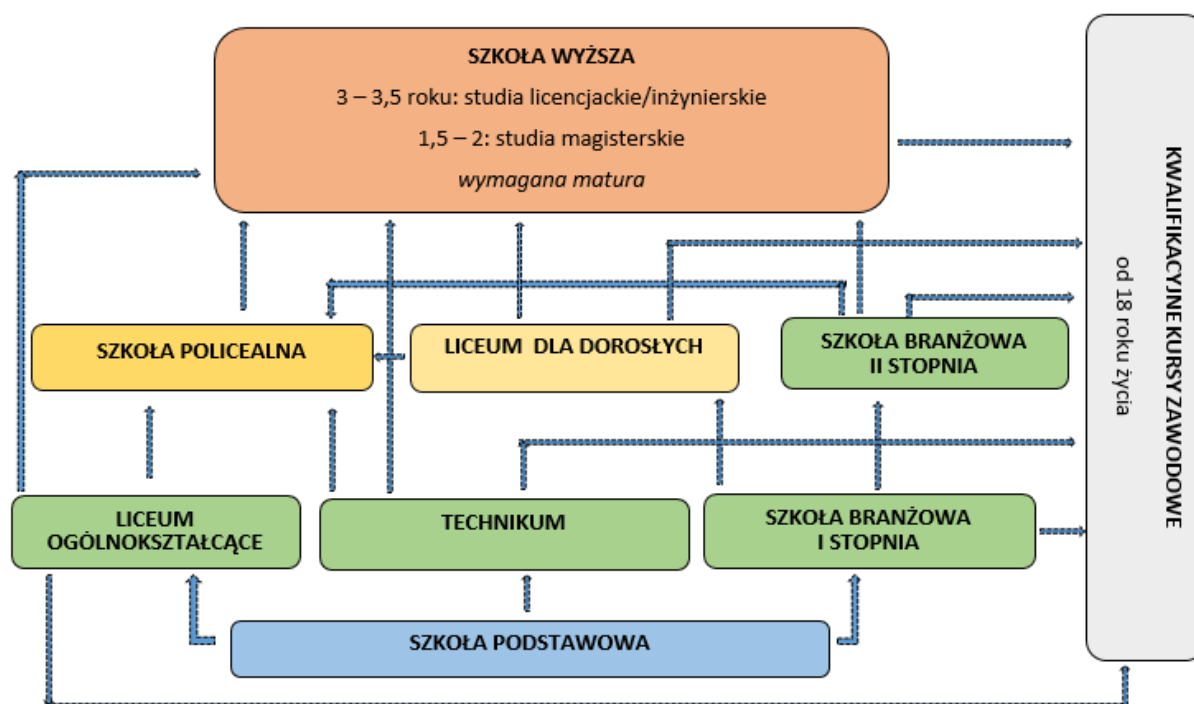
Schematy szkolnictwa w Polsce

Wykres nr 1: aktualny schemat szkolnictwa, opracowanie własne

¹⁰ Ustawa Prawo Oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r., Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

¹¹ W systemie oświaty funkcjonuje również szkoła specjalna przysposabiająca do pracy wyłącznie dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, która nie została umieszczona w schemacie

Wykres nr 2: schemat szkolnictwa uwzględniający nowe przepisy, po wygaszeniu gimnazjów i utworzeniu szkoły branżowej II stopnia

W celu przedstawienia dalszej ścieżki edukacji uwzględniono również szkoły wyższe. Nie zaliczają się one do systemu oświaty, ale stanowią „integralną część systemu edukacji i nauki” w Polsce¹². Zawarto także licea dla dorosłych oraz kwalifikacyjne kursy zawodowe, aby przedstawić dodatkowe możliwości kształcenia osób dorosłych.

Nauczyciele

Ustawą regulującą prawa i obowiązki nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych w placówkach oświatowych jest Karta Nauczyciela. Jest ona pragmatyką zawodową nauczycieli, a więc przy regulacji stosunku pracy osób jej podlegających, ma ona pierwszeństwo przed kodeksem pracy¹³. Karta nauczyciela definiuje obowiązki nauczyciela, wymagania kwalifikacyjne, awans zawodowy nauczycieli, warunki nawiązania, zmiany i rozwiązanie stosunku pracy oraz uprawnienia socjalne i urlopy.

2. System szkolnictwa i kształcenia zawodowego w Polsce.

2.1. Ważniejsze akty prawne regulujące system szkolnictwa i kształcenia zawodowego w Polsce.

Aktualnie system kształcenia zawodowego w Polsce reguluje ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej:

- 1) z dnia 27 sierpnia 2012 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (od 1 września 2017 obowiązująć będzie

¹² Prawo o szkolnictwie wyższym, art. 4, ust. 3 z dnia 30 sierpnia 2005 r.

¹³ www.wikipedia.pl, data dostępu: 24.05.2017

- rozporządzenie z 14 lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej);
- 2) z dnia 7 lutego 2012 r. roku w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, od 1 września 2017 roku obowiązywać będzie również rozporządzenie z 31 marca 2017 roku w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach;
 - 3) z dnia 13 grudnia 2016 roku w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, od 1 września 2017 roku zastąpi je rozporządzenie z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego;
 - 4) z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu.

2.2. System szkolnictwa i kształcenia zawodowego w Polsce na podstawie aktów prawnych

2.2.1. Szkolne formy kształcenia zawodowego

Dotychczas absolwent gimnazjum, w celu zdobycia zawodu, mógł kontynuować naukę w następujących szkołach ponadgimnazjalnych¹⁴:

- 1) 3-letniej zasadniczej szkole zawodowej – jej ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie, a także dalsze kształcenie począwszy od klasy drugiej liceum ogólnokształcącego dla dorosłych. Od 1 września 2017 roku zasadnicza szkoła zawodowa przekształci się w 3-letnią branżową szkołę I stopnia. Kształcenie w niej będzie odbywało się w zawodach ustalonych dla przekształconej zasadniczej szkoły zawodowej w zakresie jednej kwalifikacji zawodowej¹⁵. Natomiast od 1 września 2020 roku utworzona zostanie także branżowa szkoła II stopnia dla absolwentów szkoły branżowej I stopnia. Umożliwiać będzie uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie nauczonym na poziomie technika oraz otrzymanie świadectwa dojrzałości.
- 2) 4-letnim technikum - ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie, a także uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego. Od 1 września 2019 roku zostanie przekształcone w 5-letnie technikum,
- 3) szkole policealnej¹⁶ - umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie¹⁷.

¹⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty

¹⁵ Kwalifikacja zawodowa – wyodrębniony w danym zawodzie zestaw oczekiwanych efektów kształcenia, których osiągnięcie potwierdza świadectwo wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną, po zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w zakresie jednej kwalifikacji (art. 3, pkt. 19 Ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty)

¹⁶ szkoła dla osób posiadających wykształcenie średnie

¹⁷ Uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi, mogą kontynuować naukę również w 3-letniej szkole specjalnej przysposabiającej do pracy. Jej ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa potwierdzającego przysposobienie do pracy

2.2.3. Zawody kształcone w systemie oświaty¹⁸

Określa je klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego. Dokument ten wyjaśnia, w jakich zawodach może być prowadzone kształcenie w systemie oświaty, określa typy szkół, w jakich można kształcić, kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwość kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych. Odnosi się także do poziomów kwalifikacji pełnych i częściowych Polskiej Ramy Kwalifikacji¹⁹. Określa 8 obszarów kształcenia (administracyjno-usługowy, budowlany, elektryczno-elektroniczny, mechaniczny i górniczo-hutniczy, rolniczo-leśny z ochroną środowiska, turystyczno-gastronomiczny, medyczno-społeczny, artystyczny) oraz kształcenie w 200 zawodach, które dzieli na kwalifikacje zawodowe.

Nowe rozporządzenie²⁰ dotyczy 213 zawodów. Oprócz opisu dotychczasowych zawodów, wprowadza zmiany w zakresie liczby oraz nazw kwalifikacji wyodrębnionych w poszczególnych zawodach, w ich nazewnictwie oraz umożliwia podjęcie nauki w nowych profesjach. Dokument uwzględnia również analizy dotyczące aktualnych trendów w danej branży, potrzeby rozwojowe przemysłu, postęp techniczny, nowe rozwiązania technologiczne.

2.2.4. Organizacja kształcenia zawodowego

2.2.4a. Podstawa kształcenia ogólnego²¹ w szkołach zawodowych

Zawiera obowiązkowe cele kształcenia i treści nauczania, które uczeń powinien osiągnąć po ukończeniu określonego etapu kształcenia, typów szkół i profili kształcenia, a także zadania wychowawczo – profilaktyczne szkoły. Precyzuje także warunki i sposób realizacji podstawy programowej. Od 1 września 2017 roku, w kontekście kształcenia zawodowego, nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego²² obowiązywać będzie w:

1. branżowej szkole I stopnia. Zakres wiadomości i umiejętności, które będzie posiadał uczeń po ukończeniu branżowej szkoły I stopnia opisany jest w języku efektów uczenia się, zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji;
2. dla dotychczasowego 4-letniego technikum będzie obowiązywać aktualnie obowiązująca podstawa programowa kształcenia ogólnego²³;
3. nowe zmiany programowe dla 5-letniego technikum oraz branżowej szkoły II stopnia rozpoczną się w kolejnych latach.

¹⁸Rozporządzenie z dnia 13 grudnia 2016 roku w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego

¹⁹ <http://www.kwalifikacje.edu.pl/pl/publikacje/992-polska-rama-kwalifikacji>, data dostępu: 24.05.2017

²⁰Rozporządzenie z dnia 13 marca 2017 roku w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego

²¹ Rozporządzenie z dnia 27 sierpnia 2012 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół

²² Rozporządzenie z 14 lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej

²³ Rozporządzenie z dnia 27 sierpnia 2012 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół

2.2.4b. Podstawa kształcenia w zawodach²⁴

Dokument ten dotyczy kształcenia w zawodach. Jest także podstawą określającą standardy wymagań egzaminacyjnych, powiązaną z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego. Składa się z następujących części:

1. część I określa ogólne cele i zadania kształcenia zawodowego oraz obejmuje tabelę zawierającą wykaz kwalifikacji wraz z ich powiązaniem z zawodami i efektami kształcenia;
2. część II określa efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów, efekty kształcenia wspólne dla zawodów w ramach obszaru kształcenia stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów oraz efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach;
3. część III określa opis kształcenia w poszczególnych zawodach zawierający: nazwy i symbole cyfrowe zawodów, zgodnie z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego, cele kształcenia w zawodach, nazwy kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach, warunki realizacji kształcenia w zawodach, minimalną liczbę godzin kształcenia zawodowego oraz możliwości uzyskania dodatkowych kwalifikacji w zawodach w ramach obszaru kształcenia określonego w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

Od 1 września 2017 roku zacznie obowiązywać nowa podstawa kształcenia w zawodach²⁵. Stanowi ona bazę do opracowania przez nauczycieli szkół prowadzących kształcenie zawodowe oraz przez podmioty prowadzące kwalifikacyjne kursy zawodowe programów nauczania. Są one niezbędne odpowiednio do kształcenia: w szkołach publicznych, w szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych oraz na kwalifikacyjnych kursach zawodowych²⁶.

2.2.5. Praktyczna nauka zawodu²⁷

Realizowana jest w formie zajęć praktycznych (zazwyczaj prowadzonych w szkole, np. w warsztatach czy pracowniach szkolnych) i praktyk zawodowych (najczęściej organizowanych u pracodawcy). Praktyczna nauka zawodu organizowana jest przez szkołę i może odbywać się w placówkach kształcenia ustawicznego, placówkach kształcenia praktycznego, warsztatach i pracowniach szkolnych, szkolnych gospodarstwach pomocniczych, u pracodawców lub w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Obecny system kształcenia zawodowego był krytykowany przede wszystkim za nienadążanie za zmianami na rynku pracy oraz brak elastyczności w dopasowaniu oferty edukacyjnej szkół do aktualnego zapotrzebowania na rynku. Dodatkowo, funkcjonował negatywny wizerunek szkolnictwa zawodowego wśród uczniów i ich rodziców. W opinii społecznej szkoła zawodowa postrzegana była jako ta „gorsza”, mniej atrakcyjna, do której byli rekrutowani przede wszystkim uczniowie ze słabszymi wynikami w nauce. Ponadto, zauważano niewystarczający udział pracodawców w tworzeniu programów nauczania i sposobów realizacji kształcenia zawodowego. Systemowi szkolnictwa zawodowego zarzucano również niedostatecznie funkcjonujące doradztwo edukacyjno – zawodowe, które w małym stopniu wspomagało młodych ludzi w kontynuacji nauki lub podejmowaniu zatrudnienia.

²⁴ Rozporządzenia z dnia 7 lutego 2012 roku w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach

²⁵ Rozporządzenie z dnia 31 marca 2017 roku w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach

²⁶ www.men.gov.pl, data dostępu: 25.05.2017

²⁷ Rozporządzenie z dnia 15 grudnia 2010 roku w sprawie praktycznej nauki zawodu

Proponowane rozwiązania wynikające z nowej reformy, dotyczące kształcenia zawodowego, zakładają zwiększenie roli pracodawców w tworzeniu programów nauczania praktycznej nauki zawodu. Zawody szkolne mają odpowiadać potrzebom lokalnego rynku pracy. Ponadto, większą uwagę przypisuje się kształceniu kadry dydaktycznej. Wprowadzenie do struktury szkolnictwa 2-letniej branżowej szkoły II stopnia ma zapewnić drożność kształcenia zawodowego w systemie szkolnym. Oznacza to, że możliwe będzie uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie nauczonym na poziomie technika oraz uzyskanie świadectwa dojrzałości. Pierwsze efekty wdrażanej reformy dotyczące kształcenia zawodowego będzie można poddać ocenie wraz z ukończeniem szkoły branżowej I stopnia przez pierwszych absolwentów.

3. Nauka przedsiębiorczości w polskim systemie oświaty

Obecnie nauka przedsiębiorczości w polskich szkołach realizowana jest w ramach przedmiotu podstawy przedsiębiorczości. Przeznaczony jest on wyłącznie dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych (w myśl nowych przepisów szkół ponadpodstawowych). Realizowany jest w wymiarze 60 godzin w liceum ogólnokształcącego, 60 godzin w technikum oraz 30 w szkole zawodowej. Definicja przedsiębiorczości prezentowana w podręcznikach do nauczania tego przedmiotu przedstawiana jest najczęściej jako „zespół cech osobowościowych oraz proces. Rozpatrując przedsiębiorczość przez pryzmat cech przedsiębiorcy można określić 6 głównych obszarów analizy:

- wiara we własne siły,
- zorientowanie na rezultaty,
- podejmowanie ryzyka,
- przywództwo,
- oryginalność,
- myślenie przyszłościowe²⁸.

Celem kształcenia w zakresie podstaw przedsiębiorczości jest natomiast rozwijanie i wzmacnianie u uczniów cech człowieka przedsiębiorczego: poczucia możliwości wywierania wpływu na otoczenie, umiejętności komunikowania się i współpracy w grupie, umiejętności podejmowania decyzji w warunkach ryzyka, gotowości do ponoszenia skalkulowanego ryzyka, umiejętności negocjacji, kreatywności i zdolność twórczego rozwiązywania problemów, umiejętności analizy sytuacji oraz odporności na stres.

Wytyczne dotyczące realizacji przedmiotu podstawy przedsiębiorczości znajdziemy w Rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 15.I.2009r., nr 4, poz. 17) oraz nowym Rozporządzeniu Ministra Edukacji z 14 lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.

²⁸ Podręcznik: „Być przedsiębiorczym. Poradnik metodyczny dla nauczyciela” praca zbiorowa, Poznań-Wrocław 2011

Przedmiot podstawy przedsiębiorczości jest obowiązkowy dla wszystkich uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W teorii, dzięki niemu mają oni zdobyć wiedzę i umiejętności przedsiębiorcze. Jego realizacja spotyka się jednak często z krytyką. Związana jest ona przede wszystkim ze zbyt teoretycznym programem nauczania oraz niedopasowaniem wykształcenia kadry dydaktycznej do nauczanych treści. Zazwyczaj, po uzupełnieniu kwalifikacji, zajęcia z podstaw przedsiębiorczości prowadzi nauczyciel, który nie posiada wykształcenia ekonomicznego i doświadczenia w biznesie.

Okazuje się także, że zainteresowanie przedmiotem jest niższe wśród uczniów liceów ogólnokształcących niż techników. Wynika to prawdopodobnie z faktu, iż znaczna część absolwentów szkół zawodowych szuka zatrudnienia po ukończeniu szkoły i tym samym wykazuje większe zainteresowanie treściami z lekcji przedsiębiorczości²⁹.

Dodatkowo, sam harmonogram realizacji podstaw przedsiębiorczości wymagałby zmian. Przedmiot najczęściej jest wpisany w plan zajęć pierwszych klas. W kolejnych latach, nauczane treści nie są kontynuowane. Tym samym, na rynek pracy wchodzi uczniowie z wiedzą z zakresu przedsiębiorczości sprzed dwóch lat w przypadku szkół zawodowych i sprzed trzech, w przypadku technikum.

Opracowanie: Natalia Kaszkowiak, Urszula Ksenycz

12.06.2017 r.

²⁹ Za: M.Tracz, *Przedmiot podstawy przedsiębiorczości w opinii uczniów i nauczycieli – studium porównawcze*, „Przedsiębiorczość-Edukacja” 2015

BIBLIOGRAFIA:

Być przedsiębiorczym. Poradnik metodyczny dla nauczyciela, praca zbiorowa, Poznań-Wrocław 2011

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. <http://isap.sejm.gov.pl>, data dostępu: 22.05.2017

Organizacja szkół i przedszkoli, www.men.gov.pl, data dostępu: 22.05.2017

Prawo o szkolnictwie wyższym, z dnia 30 sierpnia 2005 r.

Rozporządzenia z dnia 7 lutego 2012 roku w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach

Rozporządzenie z 14 lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej

Rozporządzenie z dnia 13 grudnia 2016 roku w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego

Rozporządzenie z dnia 13 marca 2017 roku w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego

Rozporządzenie z dnia 15 grudnia 2010 roku w sprawie praktycznej nauki zawodu

Rozporządzenie z dnia 27 sierpnia 2012 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół

Rozporządzenie z dnia 31 marca 2017 roku w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach

System edukacji w Polsce w skrócie 2015r., Polskie Biuro Eurydice, <http://www.eurydice.org.pl>, data dostępu 22.05.2017

Tracz. M., *Przedmiot podstawy przedsiębiorczości w opinii uczniów i nauczycieli – studium porównawcze*, Przedsiębiorczość-Edukacja 2015

Ustawa Prawo Oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r.

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

www.kwalifikacje.edu.pl/pl/publikacje/992-polska-rama-kwalifikacji, data dostępu: 24.05.2017

www.men.gov.pl, data dostępu: 25.05.2017

www.premier.gov.pl, data dostępu: 25.05.2017

www.wikipedia.pl, data dostępu: 22.05.2017